

Årsrapport 2018

Stadsbyggnadsnämnden

Rapport från
stadsrevisionen
Nr 28, 2019
Dnr: 3.1.4-49/2019

Den kommunala revisionen är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs i nämnder och bolag. Stadsrevisionen i Stockholm stad granskar nämnders och styrelserns ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna och revisionskontoret.

I årsrapporter för nämnder och granskningspromemorior för bolagsstyrelser sammanfattar stadsrevisionen det gångna årets granskningar och bedömningar av verksamheten. Granskningar som genomförs under året kan också publiceras som projektrapporter.

Publikationerna finns på stadsrevisionens hemsida, stad.stockholm/revision. De kan också beställas från revisionskontoret, revision.rvk@stockholm.se.

Till
Stadsbyggnadsnämnden

Årsrapport 2018

Revisorerna i revisorsgrupp 2 har avslutat revisionen av stadsbyggnadsnämndens verksamhet under 2018.

Nämndens interna kontroll bedöms inte varit helt tillräcklig. Granskning av direktupphandlingar visar att väsentliga brister har noterats beträffande följsamhet till LOU och stadens riktlinjer. Vidare har nämnden inte i tillräcklig utsträckning beaktat risker för oegentligheter och förtroendskadligt agerande inom samtliga verksamhetsområden.

Nämndens handläggningstid för bygglov uppfyller inte lagens krav om 10 veckor, vilket inte är acceptabelt. En försämring har dessutom skett jämfört med 2016 och 2017.

Vi hänvisar i övrigt till bifogad årsrapport som revisorerna behandlade den 19 mars 2019. Rapporten överlämnas till stadsbyggnadsnämnden för yttrande senast den 28 juni 2019.

På uppdrag av revisorerna i revisorsgrupp 2.

Michael Santesson
Ordförande

Tomasz Czarnik
Sekreterare

Sammanfattning

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Sammantaget bedöms att stadsbyggnadsnämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Bedömningen grundar sig på att det ekonomiska utfallet ligger i nivå med budget och att det verksamhetsmässiga resultatet i huvudsak är förenligt med kommunfullmäktiges mål.

Intern kontroll

Den samlade bedömningen, grundad på årets granskning, är att nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten inte varit helt tillräcklig.

Revisionskontoret har identifierat väsentliga avvikelser inom den interna kontrollen avseende direktupphandlingar. Nämnden måste säkerställa att direktupphandlingar genomförs i enlighet med LOU och stadens riktlinjer för direktupphandling vad gäller konkurrensutsättning, seriositetsprovning och dokumentation.

Nämndens interna kontroll beträffande inköpsprocess är inte helt tillräcklig. Det är angeläget att nämnden inför rutiner och kontroller som säkerställer att upphandlade avtal efterlevs. Vidare behöver nämnden beakta risker för oegentligheter och förtroendeskadligt agerande inom nämndens samtliga verksamhetsområden.

Bokslut och räkenskaper

Bokslut och räkenskaper bedöms i allt väsentligt vara rättvisande samt följer gällande regler och god redovisningssed.

Uppföljning av tidigare års granskningar

Nämnden har delvis beaktat revisorernas synpunkter/rekommendationer i föregående års granskningar. Bland annat återstår att utveckla beslutsunderlag om att start-PM innehåller realistiska tidsplaner med riskbedömningar för bl.a. överklaganden samt att genomföra en uppdatering av nuvarande delegationsordning. Det är angeläget att nämnden i större omfattning åtgärdar de brister som revisorerna framfört.

Innehåll

1. Årets granskning	1
2. Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi.....	1
2.1 Ekonomiskt resultat.....	2
2.2 Verksamhetsmässigt resultat.....	3
3. Intern kontroll	5
4. Bokslut och räkenskaper	6
5. Uppföljning av tidigare års granskning	6

Bilagor

Bilaga 1 - Årets granskningar.....	8
Bilaga 2 – Uppföljning av lämnade rekommendationer	14
Bilaga 3 – Bedömningskriterier	20

1. Årets granskning

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi
- Intern kontroll
- Bokslut och räkenskaper

Revisionen har utförts enligt kommunallagen och andra tillämpliga lagar samt reglementet för stadsrevisionen och god revisions sed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning av nämndens verksamhet. Kriterier för bedömningen redovisas i bilaga 3.

I rapporten redovisas översiktligt resultatet av revisionsårets grundläggande och fördjupade granskningar. De granskningar som genomförts under revisionsåret redovisas närmare i bilaga 1.

En uppföljning av hur nämnden har beaktat rekommendationer från tidigare års granskningar redovisas översiktligt i rapporten och mer detaljerat i bilaga 2.

De förtroendevalda revisorerna har träffat nämnden/representanter för nämnden våren 2018 i samband med genomgång av 2017 års granskning och avstämning inför år 2018.

Granskningsledare har varit Erik Skoog vid revisionskontoret och Peter Alm vid PwC AB.

Årsrapporten har faktakontrollerats av förvaltningen.

2. Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

I detta avsnitt redovisas en granskning av om nämndens resultat är förenligt med kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer, gällande lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten. Bedömningen avser såväl genomförandet som resultatet av verksamheten.

Sammantaget bedöms att stadsbyggnadsnämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Bedömningen grundar sig på att det ekonomiska utfallet ligger i nivå med budget och att det verksamhetsmässiga resultatet i huvudsak är förenligt med kommunfullmäktiges mål.

2.1 Ekonomiskt resultat

2.1.1 Driftverksamhet

Nämnden redovisar följande utfall och avvikelser för år 2018:

Driftverksamhet (mnkr)	Budget 2018	Bokslut 2018			Budgetavvikelse 2017
		Utfall	Avvikelse		
Kostnader	-468,1	-451,2	16,9	3,6%	19,7
varav kapitalkostnader	0,0	-2,4	-2,4	0%	-2,7
Intäkter	294,1	283,7	-10,4	3,5%	-16,3
Verksamhetens nettokostnader	-174,0	167,6	6,4	3,7%	0,7
Verksamhetens nettokostnader efter resultatöverföringar	-174,0	167,6	6,4	3,7%	0,7

Av ovanstående redovisning framgår att nämndens utfall avviker med + 6,4 mnkr i förhållande till budgeten. Utfallet visar att budgethållningen har varit tillräcklig. Nämnden har förklarat avvikelserna på ett tillfredsställande sätt.

Nämnden redovisar lägre intäkter på 10,4 mnkr jämfört med budget. Detta beror huvudsakligen på lägre bygglovsintäkter än beräknat på 17 mnkr till följd av marknadsförändringar som medfört att ärendeflödet avseende framför allt stora ärenden har minskat. Trots att antalet ärenden har minskat, uppnås inte handläggningstiden avseende bygglovsbeslut. Enligt nämnden beror detta på att det handläggs mer komplexa bygglovsärenden.

Nämnden redovisar minskade kostnader på 16,9 mnkr jämfört med budget. Resultatet beror främst på förvaltningsövergripande kostnadsbesparingar samt lägre utbetalningar av bostadsanpassningsbidrag än förväntat. Antalet ansökningar gällande bostadsanpassningsbidraget under 2018 är 15 procent lägre jämfört med föregående år. Enligt nämndens redovisning är det oklart varför det har inkommit färre ansökningar.

2.1.2 Investeringsverksamhet

Nämndens utfall för investeringsverksamheten avviker med 2,9 mnkr i förhållande till budget. Enligt nämndens redovisning beror avvikelsen främst på en försening i upphandlingen av stadsmättningsverksamhetens mätinstrument.

2.2 Verksamhetsmässigt resultat

Nämndens resultat för 2018 bedöms i huvudsak vara förenligt med de mål som fullmäktige fastställt. Bedömningen grundas på en granskning av nämndens redovisning i verksamhetsberättelsen av i vilken utsträckning kommunfullmäktiges inriktningsmål, verksamhetsmål, indikatorer och aktiviteter, de egna nämndmålen, nämndindikatorerna och nämndaktiviteterna har uppfyllts samt på övriga granskningar som har genomförts under året.

Nämndens verksamhetsberättelse ger i allt väsentligt en rättvisande bild av det verksamhetsmässiga resultatet. Nämnden har avrapporterat beslutade mål. Avrapporteringen ger rimliga förutsättningar att kunna bedöma måluppfyllelse. Dock saknar verksamhetsberättelsen en avrapportering av två uppdrag som har givits av fullmäktige. Fullmäktiges uppdrag till nämnden handlar om att ta fram ett gestaltungsprogram för bullervallar och utreda möjligheten att inkludera akustiska aspekter i stadens grönytefaktor. Enligt uppgift har nämnden utarbetat ett gestaltungsprogram för bullervallar. Av nämndens redovisning framgår att ett förvaltningsövergripande arbete med att ta fram ett dokument om att inkludera akustiska aspekter i grönytefaktor har genomförts. Arbetet förväntas vara helt avslutat i början av 2019.

I verksamhetsberättelsen bedömer nämnden att 23 av kommunfullmäktiges 26 mål för verksamhetsområdet har uppfyllts. Tre av verksamhetsmålen redovisas som delvis uppfyllda enligt nämndens redovisning.

Revisionskontorets granskning visar att det i huvudsak finns grunder för nämndens målbedömning. Dock bedömer revisionskontoret att nämnden inte i tillräcklig utsträckning förklarat och analyserat

varför verksamhetsmålet *Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo* uppfylls. Redovisningen i själva verksamhetsberättelsen är outvecklad då den inte tydligt redovisar vilka faktorer målbedömningen grundas på. Detta är särskilt angeläget då endast en av fem indikatorer uppnås. Det är önskvärt att analyserna i själva verksamhetsberättelsen fördjupas framöver.

Samtliga utfall har försämrats avseende indikatorerna rörande verksamhetsmålet *Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo* jämfört med 2017. Enligt uppgift beror avvikelserna under 2018 på förskjutningar utifrån förändrade förutsättningar i sena skeden och dessa har varit utom nämndens kontroll.

Exempelvis redovisar nämnden 6 974 bostäder i godkända/antagna detaljplaner, vilket är 1 674 färre än planerat. Anledningen är framför allt två större förskjutningar på sammanlagt ca 2 000 bostäder i Skärholmsdalen och Vårbergs sjukhem/Vårbergsvägen. I projektet Skärholmsdalen har Länsstyrelsen begärt kompletterande utredningar om skyfallshanteringen. I projektet Vårbergs sjukhem/Vårbergsvägen har berörd byggaktör köpt en byggnad som ursprungligen skulle rivas, vilket medförde en betydande förändring av projektet.

Verksamhetsmålet *Stockholm är en företagsvänlig stad* uppfylls delvis. Det beror på låga omdömen för bemötande och näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden men även att en indikator för handläggningstiden avseende bygglovsbeslut inte uppnås trots minskat ärendeflöde. Enligt nämnden beror detta på att det handläggs mer komplexa bygglovsärenden. Utfallet för indikatorn andel bygglovsbeslut som fattas inom en handläggningstid på högst 10 veckor var 90 procent. Resultaten visar också på en mindre försämring i jämförelse med 2017, då handläggningstiden var 91 procent.

Revisionskontoret har genomfört en uppföljande granskning av miljöpåverkan av stadsplaneringen. Nämnden rekommenderas att tydliggöra stadens kravställningar på miljöbedömningarnas format och innehåll. Vidare har revisionskontoret genomfört en uppföljande granskning av stadens samverkan avseende planering och byggande av bostäder med särskild service för personer med funktionsnedsättning. Granskningarna redovisas mer ingående i bilaga 1.

3. Intern kontroll

I detta avsnitt redovisas en granskning av nämndens interna kontroll. Av granskningen framgår i vilken utsträckning arbetet är integrerat i organisation, system och det löpande arbetet samt om nämnden utvärderar och följer upp den interna kontrollen.

Den samlade bedömningen, grundad på årets granskning, är att nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten inte varit helt tillräcklig. Revisionskontorets granskning av direktupphandlingar visar att väsentliga brister har noterats beträffande följsamhet till LOU och stadens riktlinjer samt i dokumentationen av genomförda direktupphandlingar. Nämndens arbete med direktupphandlingar bedöms inte vara tillräcklig. Det framkommer att nämnden köper tjänster av berörda leverantörer utifrån antaganden att det finns gällande ramavtal trots att det inte förhåller sig på det sättet. I ett fall har det skett en otillåten direktupphandling, då det sammanlagda värdet i det aktuella fallet är ca 2,3 mnkr. Nämnden måste säkerställa att direktupphandlingar genomförs i enlighet med LOU och stadens riktlinjer för direktupphandling vad gäller konkurrensutsättning, seriositetsprövning och dokumentation.

Granskningen av nämndens inköpsprocess visar att den inte är helt tillräcklig. Det är angeläget att nämnden inför rutiner och kontroller som säkerställer att upphandlade avtal efterlevs. Vidare behöver nämnden beakta risker för oegentligheter och förtroendeskadligt agerande inom nämndens samtliga verksamhetsområden.

Nämndens system för intern kontroll är upprättat i enlighet med Stockholms stads anvisningar och ger stöd för en strukturerad, aktiv och ändamålsenlig intern kontroll. Nämnden har en årlig riskbedömning som i huvudsak fångar upp väsentliga risker och hur de ska hanteras. Som tidigare nämnts, har dock nämnden inte beaktat risker för oegentligheter och förtroendeskadligt agerande inom nämndens samtliga verksamhetsområden. Utifrån riskbedömningen har en plan för intern kontroll upprättats. Det finns dock några exempel på fall där nämnden inte har angivit tydligt definierade kontroller och åtgärder inom vissa riskområden. Detta gäller bl.a. nämndens kontroller av *att IT-utveckling inte följer verksamhetsutveckling*.

Nämnden följer i huvudsak upp den interna kontrollen systematiskt och regelbundet. Uppföljning av internkontrollplanen för 2018 re-

dovisas kortfattat i bilaga till verksamhetsberättelsen. Kontroller enligt den interna kontrollplanen har genomförts under året och de avvikelser som påträffats har kommenterats. Inga väsentliga avvikelser har noterats.

Nämnden har en i huvudsak tillfredsställande uppföljningsstruktur. Ekonomi och verksamhet följs systematiskt upp i samband med nämndens månads- och tertialrapporter. Utifrån översiktlig granskning har nämnden system och rutiner för uppföljning av verksamhet som uppdragits åt annan att utföra.

Övriga granskningar som har genomförts av nämndens interna kontroll har bl.a. omfattat tillgänglig samhällsinformation, intäktprocessen, bostadsanpassningsbidrag och löneprocessen. Avvikelser har identifierats men sammantaget bedöms den interna kontrollen i huvudsak vara tillräcklig beträffande dessa granskningar. Nämnden rekommenderas dock att utveckla processer när det gäller att utreda, kartlägga och ta fram åtgärder avseende tillgänglig samhällsinformation. Detta för att säkerställa att samhällsinformationen blir tillgänglig oavsett funktionsförmåga. Vad gäller identifierade brister i den interna kontrollen avseende intäktprocessen rekommenderas nämnden att genomföra kontroller för att säkerställa att samtliga utförda tjänster faktureras. Granskningarna redovisas mer ingående i bilaga 1.

4. Bokslut och räkenskaper

I detta avsnitt redovisas en bedömning av om nämndens bokslut är rättvisande samt om räkenskaperna är upprättade enligt kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Sammanfattningsvis bedöms att bokslut och räkenskaper i allt väsentligt är rättvisande. Bedömningen baseras på en granskning av nämndens bokslut och på de övriga granskningar som genomförts under året.

5. Uppföljning av tidigare års granskning

Tidigare års granskning av nämndens verksamhet har utmynnat i ett antal rekommendationer. Revisionskontoret gör årligen en uppföljning och bedömning av hur nämnden har beaktat rekommendationerna, se bilaga 2.

Uppföljning visar att nämnden delvis har beaktat revisionens rekommendationer. De väsentligaste rekommendationerna som återstår att genomföra är bl.a. att utveckla beslutsunderlag om att start-PM innehåller realistiska tidsplaner med riskbedömningar för bl.a. överklaganden samt genomföra en uppdatering av nuvarande delegationsordning. Det är angeläget att nämnden i större omfattning åtgärdar de brister som revisorerna framfört.

Bilaga 1 - Årets granskningar

Granskningar under perioden april 2018- mars 2019

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Uppföljning av miljöpåverkan i stadsplaneringen (nr 6, 2018)

En förnyad granskning har genomförts av om staden lever upp till kraven i miljöbalken om att integrera miljöaspekter i planeringsprocessen så att en hållbar utveckling främjas. Förutom kommunstyrelsen har exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt stadsbyggnadsnämnden ingått i granskningen.

I likhet med tidigare granskning 2018 visar granskningen att det inte sker en systematisk uppföljning av den betydande miljöpåverkan som de planer och program som miljöbedömts antas leda till. Det är heller inte klart vilken nämnd som har ansvaret för uppföljningen. Vidare visar granskningen av de miljöbedömningar som görs i anslutning till planerna skiljer sig åt både vad gäller format och innehåll, vilket påverkar förutsättningen för uppföljningen av miljöpåverkan.

Stadsbyggnadsnämnden rekommenderas att tydliggöra stadens kravställningar på miljöbedömningarnas format och innehåll. Detta för att säkerställa en enhetlig utformning och att stadens kravnivåer uttrycks tillräckligt i miljöbedömningen. Detta kan genomföras i samråd med andra berörda förvaltningar.

Uppföljande granskning av Bostäder för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning (nr 6, 2015)

År 2015 genomförde stadsrevisionen en granskning av stadens samverkan avseende planering och byggande av bostäder med särskild service. En uppföljande granskning har genomförts och den visar att berörda nämnder har utvecklat planeringen för byggande av bostäder med särskild service för personer med funktionsnedsättning.

Granskningen har omfattat kommunstyrelsen, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden samt stadsdelsnämnderna Bromma, Hässelby-Vällingby, Norrmalm och Skarpnäck.

Det finns en stadsövergripande samverkansgrupp vilken sammankallas av socialnämnden. Stadsbyggnadsnämnden ingår i samverkansgruppen. Samverkan i tidigt skede i planering av byggandet av

bostäder med särskild service har utvecklats och strukturerats men upplevs, av vissa av de intervjuade på stadsdelsförvaltningarna, fortfarande inte helt tydlig.

I mars 2018 godkände socialnämnden framtagna boendeplan avseende bostäder med särskild service. Planen ska beslutas i kommunstyrelsen. Redovisningen visar att stadens behov av bostäder med särskild service inte kommer att tillgodoses under flertal år inom stadens bostadsbestånd med nuvarande planering.

Stadsbyggnadsnämnden har påbörjat ett arbete med att upprätta rutiner som ska säkerställa att stadsdelsnämndernas och socialnämndens intressen för bostäder med särskild service dokumenteras och omhändertas för de delar i planeringsprocessen där stadsbyggnadsnämnden ansvarar.

Intern kontroll

Tillgänglighet i offentlig miljö och till stadens service (nr 7, 2018)

Stadsrevisionen har genomfört en granskning för att bedöma om styrelser och nämnder har en tillräcklig styrning och uppföljning som säkerställer tillgängligheten i skollokaler samt till samhällsinformation i enlighet med gällande lagstiftning och stadens styrdokument.

Granskningen visar att stadsbyggnadsnämnden behöver utveckla styrning och uppföljning för att säkerställa tillgängligheten till samhällsinformation.

Bristerna i styrning av arbetet med tillgänglig samhällsinformation innebär att det är svårt att leva upp till budgetens ambitioner om tillgänglighet. Det behöver utvecklas ett mer strukturerat arbetssätt, utreda och utvärdera samt fastställa ambitionsnivån för arbetet med att tillgängliggöra samhällsinformation för alla stadens medborgare oavsett funktionsförmåga.

Nämnden rekommenderas att utveckla processer när det gäller att utreda, kartlägga och ta fram åtgärder avseende tillgänglig samhällsinformation. Detta för att säkerställa att samhällsinformationen blir tillgänglig oavsett funktionsförmåga.

Oegentligheter och förtroendskadlig agerande (nr 10, 2018)

Revisionskontoret har genomfört en granskning med syfte att bedöma om nämndens arbete för att förebygga, upptäcka och förhindra oegentligheter och förtroendskadligt agerande är tillräckligt. Granskningen har inte syftat till att upptäcka oegentligheter.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att nämndens arbete för att förhindra oegentligheter och förtroendskadligt agerande behöver utvecklas.

Granskningen visar att stadens riktlinje mot mutor och representation samt rutiner för bisysslor på ett tydligare sätt behöver kommuniceras och implementeras i nämndens olika verksamheter. I nämndens väsentlighets- och riskanalys samt internkontrollplan saknas koppling till risker som identifierades i granskningen. Anpassade informations och utbildningsinsatser för nämndens olika verksamhetsområden har gjorts till viss del. Det saknas dokumenterade rutiner för hur anställda ska gå till väga om de misstänker eller om det har inträffat oegentligheter eller förtroendskadligt agerande. Motsvarande gäller för situationer där en medarbetare blir utsatt för otillbörlig påverkan.

Revisionskontoret rekommenderar nämnden att säkerställa att stadens styrdokument på området kommuniceras och implementeras i hela organisationen. Nämnden bör säkerställa att rutinerna för information, anmälan om beslut om bisysslor är förankrade i hela organisationen. Vidare bör risker för oegentligheter och förtroendskadligt agerande beaktas inom nämndens samtliga verksamhetsområden. Det bör även tydliggöras och förankras i hela organisationen vilka rapporteringskanaler som ska användas om en medarbetare misstänker oegentligheter eller själva blir utsatta för otillbörlig påverkan.

Direktupphandlingar

En granskning har genomförts av revisionskontoret om nämnden har en tillräcklig intern kontroll som säkerställer att LOU och stadens riktlinjer för direktupphandling följs.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att nämndens interna kontroll avseende direktupphandlingar inte är tillräcklig. Revisionskontoret anser att nämnden uppvisar väsentliga brister i följsamhet till LOU och stadens riktlinjer samt i dokumentationen av genomförda direktupphandlingar.

Nämnden har inte uppfyllt krav i LOU på dokumentationsplikt för direktupphandlingar över 100 tkr. Skälen till beslut och annat av betydelse vid upphandlingen har inte dokumenterats. Granskningen visar att underlagen till upphandlingarna inte hålls ordnade vid förvaltningen och att det saknas rutiner för detta. Enligt stadens riktlinjer bör skriftliga offerter infordras från minst tre leverantörer vid anskaffningar överstigande 100 000 tkr. För 8 av 9 granskade inköp har detta inte uppfyllts. I ett fall har det skett en otillåten direktupphandling, då det sammanlagda värdet i det aktuella fallet är på ca 2,3 mnkr. Dessutom framkommer att nämnden köper tjänster av berörda leverantörer utifrån antaganden att det finns gällande ramavtal trots att det inte förhåller sig på det sättet.

Revisionskontoret rekommenderar nämnden att säkerställa att direktupphandlingar genomförs i enlighet med LOU och stadens riktlinjer för direktupphandling vad gäller konkurrensutsättning, seriositetsprövning och dokumentation.

Behörigheter Agresso

En granskning har genomförts om den interna kontrollen är tillräcklig när det gäller tilldelning, uppföljning och borttag av behörigheter i ekonomisystemet Agresso.

Utifrån genomförd granskning är den sammantagna bedömningen att nämndens interna kontroll i huvudsak är tillräcklig.

Några avvikelser har noterats gällande en saknad behörighetsblankett och två saknade underskrifter på två av 14 granskade blanketter. Registrerade behörigheter i Agresso överensstämmer med samtliga granskade behörighetsblanketter men två av behörigheter på en av blanketterna har skrivits in för hand, vilket gör det svårt att bedöma huruvida de tillkommit senare eller vid undertecknande. Vidare förekommer inga otillåtna rollkombinationer. Nämnden har rutiner för hantering av behörigheter vid ändring/avslut av anställning och det görs löpande kontroller för att följa upp registrerade behörigheter. Det har gjorts en genomgång av behörigheterna under 2018 och denna genomgång har dokumenterats.

Nämnden rekommenderas att införa en kontroll för att säkerställa att användarnas behörigheter överensstämmer med underliggande behörighetsblankett.

Intäktprocessen

En granskning har genomförts av intäktprocessen om den interna kontrollen är tillräcklig på kundfakturer beträffande plan-, bygglovs- och stadsmättningsavgifter.

Utifrån genomförd granskning är den sammantagna bedömningen att nämndens interna kontroll i huvudsak är tillräcklig men att det kan utvecklas ytterligare.

Under verifieringen framkommer att kontoret inte genomför kontroller för att säkerställa att alla utförda tjänster faktureras. Efter avslutad verifiering uppger kontoret att det numera sker månatliga kontroller avseende bygglovsavgifter. Utifrån genomförd verifiering avseende 30 kundfakturer noterades 2 avvikelser med avseende på faktureringsstidpunkt. Avvikelserna handlade om att faktureringen dröjde till följd av hög arbetsbelastning. Enligt uppgift pågår ett arbete med att upprätta rutiner för att säkerställa en mer regelbunden fakturering.

Nämnden rekommenderas att genomföra kontroller för att säkerställa att samtliga utförda tjänster faktureras.

Inköpsprocessen

En granskning har genomförts om den interna kontrollen är tillräcklig beträffande inköpsprocessen. Granskningen visar att inköpsprocessen inte är helt tillräcklig.

I granskningen framkommer att förvaltningen har delvis rutiner för att säkerställa att inköp av varor och tjänster görs i enlighet med regler och lagstiftning. Utöver den kontroll som görs i samband med godkännande och attest av leverantörsfaktura (eller vid leveransbekräftelsen vid rekvirering via e-handelssystemet), finns ingen systematisk kontroll av att inhandlade varor och tjänster är i överensstämmelse med avtalade priser, leveransvillkor etc. Det saknas rutiner för uppföljning av förvaltningens egna avtal. Det framgår också att systemutnyttjandet av stadens e-handelssystem var låg vid granskningstillfället. Dessutom framkom att två personer attesterade leverantörsfakturer trots att attestkort saknades.

Nämnden rekommenderas att införa rutiner och kontroller som säkerställer att inköp av varor och tjänster sker i enlighet med stadens regler och lagstiftning. Vidare rekommenderas nämnden att införa rutiner och kontroller som säkerställer att upphandlade avtal efterlevs. Sedan bör nämnden införa kontroll för att säkerställa att endast

behöriga kan attestera leverantörsfakturor. Slutligen rekommenderas nämnden att i högre utsträckning använda sig av stadens inköps-system.

Hantering av bostadsanpassningsbidrag

En granskning har genomförts om den interna kontrollen är tillräcklig beträffande hanteringen av bostadsanpassningsbidragen. Granskningen visar att hanteringen av bostadsanpassningsbidragen är tillräcklig. Inga väsentliga avvikelser har noterats.

Det finns löpande kontroller för hanteringen av bostadsanpassningsbidrag, då dokumenterade kontroller sker månatligen. För att stärka transparensen i kontrollpunkterna bör dock dessa signeras så att det framgår vem som utfört kontrollen och när den är utförd samt vilka eventuella åtgärder som vidtagits. Utbetalade bidrag är baserade på fattade beslut om bostadsanpassningsbidrag. Det sker en korrekt redovisning av kostnaderna för bostadsanpassning. Vid avslag bör dock nämnden eftersträva att förenkla den juridiska texten för att enskild sökande har möjlighet att förstå motiveringen.

Löneprocessen

En granskning har genomförts av lönehanteringen i syfte att bedöma om nämnden har en intern kontroll som säkerställer att räkenskaperna är rättvisande. Granskningen har genomförts genom en registeranalys på nämndens samtliga lönetransaktioner under perioden 1 januari 2018 till och med 31 augusti 2018. Bland annat har kontroll av reseräkning, traktamenten, ologiska/avvikande personnummer och ålder ingått i analysen. Vidare har avstämning av transaktioner skett mot personalregister. De avvikelser som rapporterats i registeranalysen har verifierats genom stickproven.

Revisionskontoret bedömer att nämnden har en intern kontroll som säkerställer att räkenskaperna är rättvisande avseende lönehanteringen. Bedömningen grundar sig på att samtliga avvikelser verifierats utan anmärkning.

Bilaga 2 – Uppföljning av lämnade rekommendationer

ÅR – Årsrapport P – Projekt- rapport	Rekommendation	Åtgärdat			Kommentar	Följs upp
		Ja	Delvis	Nej		
ÅR 2014	<i>Bygglovshantering avse- ende likabehandling</i> Nämnden bör förtydliga vad som är liten avvikelse från detaljplan för att yt- terligare säkerställa att kommunallagens krav på likabehandling efterlevs.			X	Vad som är liten avvikelse bedöms i varje enskilt fall. Som stöd för vad som kan räknas till avvikelse an- vänds rättsfall. I vissa ärendetyper kan det vara fråga om att tillåten höjd inte får avvika mer än ett par centimeter. I andra fall bedöms åtgärden i förhållande till befintlig bebyggelse och då kan en procentsats av nyttillkommen yta räknas som mindre avvikelse.	2019
ÅR 2014	<i>Leverantörsfakturer</i> Nämnden bör säkerställa ett fullständigt avtalsregis- ter. Nämnden bör se över in- köp för att koncentrera in- köpen till färre leverantö- rer.		X		Under 2018 har antalet rekvirenter minskats och ut- bildning har hållits för kvarvarande rekvirenter för att minimera risken att felaktigheter uppstår. Inköpsprocessen är under översyn, den ska utformas så att beställningen godkänns innan inköpet görs vid direktupphandling. En ny intranätsida för upphandling och inköp kommer att publiceras i början av 2019 för att säkerställa att alla på förvaltningen kan ta del av hur de ska agera vid inköp och upphandling. Under 2018 har ett förslag på kontroll framtagits i enlighet med stadens vägledning. Återkommande kontroller kommer att genomföras under 2019.	2019
ÅR 2014	<i>Faktureringsrutiner</i> Nämnden bör fortsätta sitt utvecklingsarbete avse- ende fakturering av plan- avgifter och bygglovsav- gifter. Nämnden bör ta fram kon- trollpunkter som säkerstäl- ler en ändamålsenlig fak- turering. Nämnden bör utföra kon- troller så att tvåhandsprin- cip säkerställs. Nämnden bör informera medarbetarna om innebör- den av närståendetransakt- ioner och även vilka risker som finns när samma handläggare utför flera steg i handläggnings- och faktureringsprocessen. Nämnden bör komplettera rutinbeskrivningar/anvis- ningar med de föränd- ringar som översynen av		X		Under 2018 har stickprov genomförts inom samtliga verksamhetsområden. Ekonomienheten har i samband med översynen av fakturahanteringsprocessen 2017- 2018 informerat medarbetarna om innebörden av när- ståendetransaktioner och även vilka risker som finns när samma handläggare utför flera steg i handlägg- nings- och faktureringsprocessen. Kontoret har även rekommenderat verksamheterna att revidera skriftliga rutiner och tillse att närståendetransaktioner och lik- nande behandlas även där. Ekonomienheten kommer att följa upp under 2019 att samtliga rutiner har revi- derats.	2019

ÅR – Årsrapport P – Projekt- rapport	Rekommendation	Åtgärdat			Kommentar	Följs upp
		Ja	Delvis	Nej		
	faktureringsprocesserna leder till.					
P1/2016	<i>Stadens bostadsbyggande</i> Nämnden bör tillse att beslutsunderlag om start-PM innehåller realistiska tidsplaner med en bedömning av riskerna för försening bl.a. på grund av ett överklagande.			X	Realistiska tidsplaner presenteras med kort beskrivning av omvärldsfaktorer som kan påverka den. Riskbedömning av överklaganden genomförs dock inte i start-PM, då kontoret bedömer att detta inte är lämpligt.	2019
ÅR 2015	<i>Hantering av bostadsanpassningsbidrag</i> Nämnden bör genomföra en översyn av handläggningsrutinerna. Nämnden bör ta fram en handbok. Nämnden måste utreda om handläggningsrutinerna är förenliga med lagstiftning samt kommunens upphandlingspolicy gällande förmedling av entreprenörer.	X			Nämnden har under 2018 genomfört en översyn av handläggningstiderna. Arbetet har sedan fortsatt med förankring av nytt arbetssätt men också med komplettering med anledning av att det kom ny lagstiftning den 1 juli 2018 och nya föreskrifter den 1 november 2018. Nämnden har också anpassat verksamheten utifrån GDPR under våren för att vara helt klara vid ikraftträdandet i maj. Arbetet med omställning till nytt arbetssätt och ny lagstiftning fortsätter kontinuerligt i syfte att förbättra och öka rättssäkerheten samt säkerställa likvärdig hantering av ärenden. Det är en del sakfrågor som ännu ej är klarlagda rättsligt så nämnden följer kontinuerligt rättspraxis genom rättsdatabaser och kontakter med andra kommuner samt via Boverket och anpassar i verksamheten där så krävs. Nämnden har också under 2018 tillsatt en verksamhetsutvecklare för att säkra processerna och uppdatera rutiner kontinuerligt. Nämnden har sammanställt en handbok och där finns sådant som inte finns på Boverkets handbok för bostadsanpassning i form av åtgärder med mera. Nämnden följer Boverkets riktlinjer i stort när det gäller roller och ansvarsfördelning. Det skiljer sig på det sätt att nämnden, i de allra flesta fall, betalar ut bidraget direkt till entreprenören istället för sökanden. Detta sker efter att entreprenören genomgått seriositetskontroll genomförd av nämnden och efter det att sökanden godkänt arbetet samt att nämnden besiktigat åtgärden. Nämnden håller nu på att se över möjligheten att entreprenören ska ha fullmakt eller motsvarande från sökanden att skicka faktura på genomförda anpassningsarbeten även om dessa är i enlighet med beslutet. Detta för att säkerställa ansvaret och rollerna ytterligare samt att upprätthålla rättssäkerheten. När det gäller frågan om nämnden kan rekommendera entreprenörer så arbetar nämnden, i enlighet med andra kommuner, på att ta fram ett underlag på krav som nämnden vill ställa på entreprenörer som kan komma ifråga. När denna kravlista finns framme är tanken att entreprenörer som kan visa att de uppfyller kraven också kan få finnas med på en lista som ska finnas	

ÅR – Årsrapport P – Projekt- rapport	Rekommendation	Åtgärdat			Kommentar	Följs upp
		Ja	Delvis	Nej		
					tillgänglig för alla på exempelvis nämndens webbplats. Då ska det också framgå vad respektive entreprenör kan utföra för typ av åtgärder inom bostadsanpassning. Allt för att underlätta för sökanden, som när de beviljats bidrag, ska kunna gå vidare och beställa anpassning. Det framgår av bifallsbesluten att sökanden är fri att välja entreprenör/utförare oavsett vem som lämnat kostnadsförslag. Eftersom det är tydligt att kommunen inte avtalar med entreprenören för egen räkning så blir lagen (2016:1145) om offentlig upphandling inte tillämplig enligt Boverket.	
ÅR 2015	<i>Hantering av bostadsanpassningsbidrag</i> Nämnden bör se till att väntetiden till kontakt framgår av bekräftelsebrevet som skickas till sökanden.		X		Nämnden har ändrat rutiner gällande bekräftelsebrev till sökanden. Nämnden tar emot ansökan eller det som skulle kunna betraktas som en ansökan (ärendet) och inom 3 arbetsdagar (oftast samma dag) skickas ett bekräftelsebrev ut. Detta bekräftelsebrev innehåller information om ärendet är komplett eller ej samt vad som i så fall ska kompletteras och inom vilken tid ärendet ska kompletteras (4 veckor i normalfallet). Om någon komplettering inte kommer in skickas en påminnelse om komplettering ut och inom vilken tid ärendet ska kompletteras (2 veckor i normalfallet). Om komplettering inte inkommer aviseras eller avgörs ärendet på inkomna handlingar (om sakfrågan kan prövas). En komplett ansökan hanteras i den turordning som ärendet blev komplett. Det framgår dock inte i bekräftelsebrevet hur lång väntetiden är för besked om bidragsansökan beviljas till sökanden. I nuläget (efter införandet av nya lagen) är i princip inga ansökningar kompletta direkt. Det är först när ett ärende är komplett som det uppstår väntetid. Nämnden ska genom informationsinsatser förändra denna trend. Nämnden har arbetat fram nya beslutsmallar och förtydligat ansökningsblanketterna samt informationen i broschyrer och på webben – allt i syfte att förkorta handläggningstider och tydliggöra för sökanden och andra intressenter vad som gäller för bidraget.	2019
P1/2017	<i>Bostadsbyggandet, stadsbyggnadsprocessen</i> Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden bör i tidigt skede samplanera projekten för att säkra resurserna inom respektive bostadsprojekt.	X			Stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret har en gemensam styrgrupp för att säkerställa produktionsplanering och samplanering av resurser. I arbetet deltar förvaltningschef, avdelningschefer och controller från respektive förvaltning. Tidig samverkan sker, utöver detta, mellan ansvariga chefer inom respektive geografi och inför skarp projektstart.	
ÅR 2016	<i>Informationssäkerhet</i> Nämnden bör kontinuerligt genomföra informationsklassificeringar och riskanalyser samt koppla klassificeringen till arbetet med riskanalysen.		X		Kontoret har under året fokuserat sitt arbete avseende informationssäkerhet på aktiviteter kopplade till GDPR-relaterad lagstiftning. Därmed har en systematisk genomgång av myndighetens system genomförts. Informationsklassning har genomförts och uppdaterats. Utöver detta har ett antal system och register genomgått genomlysningar och rutiner utvecklats för	2019

ÅR – Årsrapport P – Projekt- rapport	Rekommendation	Åtgärdat			Kommentar	Följs upp
		Ja	Delvis	Nej		
	Nämnden bör tydliggöra hur incidenthantering, uppföljning och rapportering gällande informationssäkerhet ska ske.				regelbundna behörighetskontroller. Kontoret avser fortsätta arbetet med genomlysningar och rutiner för återstående system. När detta är genomfört kan en samlad rutin sammanställas och aktiviteter slutjusteras och synkroniseras för att effektivisera arbetet i en samlad rutin. Kontoret informerar alla medarbetare att anmäla incidenter och det görs i ökad omfattning i incidentrapporteringssystemet IA.	
ÅR 2017	<i>Delegationsordning</i> Nämnden bör uppdatera delegationsordningen.		X		Förslag på ny delegationsordning är framtagen och beslut om den förväntas ske i nämnden under vårterminen 2019.	2019
ÅR 2017	<i>Delegationsordning</i> Nämnden bör genomföra uppföljning och kontroll av beslut fattade med stöd av delegation från nämnden.			X	Stickprovskontroller kommer att implementeras under 2019 när den nya delegationsordningen är beslutad av nämnden.	2019
ÅR 2017	<i>Delegationsordning</i> Nämnden bör utveckla former för att säkerställa att alla beslut som fattas med stöd av delegation anmäls på ett tillfredsställande sätt.		X		Rapportfunktionerna i ärendehanteringssystemet Public 360 har utvecklats under 2018. Former för anmälan ska implementeras utifrån den nya delegationsordningen.	2019
ÅR 2017	<i>Diariet</i> Nämnden bör införa rutiner för att säkerställa och följa upp att svaren på allmänhetens klagomål och synpunkter diarieförs samt att svarstiderna är i enlighet med förvaltningslagen.		X		Det genomförs ingen systematisk uppföljning av klagomål och synpunkter som egen ärendekategori. De utgör en mycket liten ärendetyp. De allra flesta klagomål och synpunkter kontoret får härrör från konkreta ärenden, och kontoret hanterar dessa inom ramen för ordinarie verksamhet och handläggning av konkreta ärenden. Många klagomål och synpunkter rör handläggningstider. Samtliga anställda på kontoret får ta emot klagomål och synpunkter av denna typ, men någon särskild loggning av detta sker inte. Dessa diarieförs i de flesta fall i det konkreta ärende de berör. Allmänna synpunkter, som ej är kopplade till något faktiskt ärende, kommer också många till del, men oftast i andra sammanhang som seminarier, panelsamtal, mm. Dessa loggas inte. Allmänna synpunkter och klagomål, som ej tillhör något konkret ärende, och som adresseras direkt till myndigheten diarieförs alltid, men utgör en mycket liten andel av alla synpunkter och klagomål.	2019
P6/2018	<i>Miljöpåverkan i stadsplaneringen</i> Nämnden bör tydliggöra stadens kravställningar på miljöbedömningarnas format och innehåll. Detta för att säkerställa en enhetlig utformning och att stadens				Nämnden har 14 december 2018 lämnat ett yttrande över rapporten. Av yttrandet framgår att nämnden i huvudsak delar revisionens bedömning.	2019

ÅR – Årsrapport P – Projekt- rapport	Rekommendation	Åtgärdat			Kommentar	Följs upp
		Ja	Delvis	Nej		
	kravnivåer uttrycks tillräckligt i miljöbedömningen. Detta kan genomföras i samråd med andra berörda förvaltningar.					
P 7/2018	<i>Tillgänglighet i offentlig miljö och till stadens service</i> Nämnden bör utveckla processer när det gäller att utreda, kartlägga och ta fram åtgärder avseende tillgänglig samhällsinformation. Detta för att säkerställa att samhällsinformationen blir tillgänglig oavsett funktionsförmåga.				Nämnden har 14 december 2018 lämnat ett yttrande över rapporten. Av yttrandet framgår att nämnden i huvudsak delar revisionens bedömning.	2019
P10/2018	<i>Oegentligheter och förtroendeskadlig agerande</i> Nämnden bör säkerställa att stadens styrdokument på området kommuniceras och implementeras i hela organisationen.				Nämnden har 7 mars 2019 lämnat ett yttrande över rapporten. Av yttrandet framgår att nämnden i huvudsak delar revisionens bedömning.	2019
P10/2018	<i>Oegentligheter och förtroendeskadlig agerande</i> Nämnden bör säkerställa att rutinerna för information, anmälan om beslut om bisysslor är förankrade i hela organisationen.				Nämnden har 7 mars 2019 lämnat ett yttrande över rapporten. Av yttrandet framgår att nämnden i huvudsak delar revisionens bedömning.	2019
P10/2018	<i>Oegentligheter och förtroendeskadlig agerande</i> Nämnden bör säkerställa att risker för oegentligheter och förtroendeskadligt agerande beaktas inom nämndens samtliga verksamhetsområden.				Nämnden har 7 mars 2019 lämnat ett yttrande över rapporten. Av yttrandet framgår att nämnden i huvudsak delar revisionens bedömning.	2019
P10/2018	<i>Oegentligheter och förtroendeskadlig agerande</i> Nämnden bör tydliggöra vilka rapporteringskanaler som ska användas i det fall medarbetare misstänker oegentligheter eller själva blir utsatta för otillbörlig påverkan samt sä-				Nämnden har 7 mars 2019 lämnat ett yttrande över rapporten. Av yttrandet framgår att nämnden i huvudsak delar revisionens bedömning.	2019

ÅR – Årsrapport P – Projekt- rapport	Rekommendation	Åtgärdat			Kommentar	Följs upp
		Ja	Delvis	Nej		
	kerställer att dessa är för- ankrade i hela organisat- ionen.					
ÅR 2018	<i>Direktupphandlingar</i> Nämnden måste säker- ställa att direktupphand- lingar genomförs i enlig- het med LOU och stadens riktlinjer för direktupp- handling vad gäller konk- urrensutsättning, seriosi- tetsprövning och doku- mentation.					2019
ÅR 2018	<i>Behörighetshantering</i> <i>Agresso</i> Nämnden bör införa en kontroll för att säkerställa att användarnas behörig- heter överensstämmer med underliggande behö- righetsblankett.					2019
ÅR 2018	<i>Intäktprocessen</i> Nämnden bör genomföra kontroller för att säker- ställa att samtliga utförda tjänster faktureras.					2019
ÅR 2018	<i>Inköpsprocessen</i> Nämnden måste införa ru- tiner och kontroller som säkerställer att inköp av varor och tjänster sker i enlighet med stadens reg- ler och lagstiftning.					2019
ÅR 2018	<i>Inköpsprocessen</i> Nämnden måste införa ru- tiner och kontroller som säkerställer att upphand- lade avtal efterlevs.					2019
ÅR 2018	<i>Inköpsprocessen</i> Nämnden bör inför kon- troller för att säkerställa att endast behöriga kan attestera leverantörsfaktu- ror.					2019
ÅR 2018	<i>Inköpsprocessen</i> Nämnden bör säkerställa att stadens inköpssystem används i högre utsträck- ning.					2019

Bilaga 3 – Bedömningskriterier

Revisionskontorets bedömningskriterier

För avsnitten Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi och Intern kontroll används följande bedömningar:

<i>Tillfredsställande/Tillräcklig</i>	–	Kriterierna är i allt väsentligt uppfyllda
<i>Inte helt tillfredsställande/ Inte helt tillräcklig</i>		Brister finns som måste åtgärdas
<i>Inte tillfredsställande/ Inte tillräcklig</i>		Väsentliga brister finns som måste åtgärdas omgående

För avsnittet Bokslut och räkenskaper gäller följande bedömningar:

Rättvisande, Inte helt rättvisande eller Inte rättvisande

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt innebär att nämnden har uppnått kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer gällande lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten. Bedömningen avser såväl genomförandet som resultatet av verksamheten.

- Nämndens resultat är förenligt med fullmäktiges mål, beslut, och riktlinjer.
- Nämnden har genomfört sitt uppdrag med tillgängliga resurser.
- Nämndens verksamhet har bedrivits enligt gällande lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.
- Nämnden har haft en styrning och uppföljning mot mål och beslut.

Intern kontroll

Den interna kontrollen är en process som utförs av nämnd, förvaltningsledning och personal. Den är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Processen säkerställer, med en rimlig grad av säkerhet, att verksamheten drivs effektivt, att lagar, förordningar och andra regler följs samt att en tillförlitlig finansiell redovisning och rättvisande rapportering om verksamheten lämnas.

- Nämnden genomför årligen en riskanalys som fångar upp väsentliga risker samt hur de ska hanteras för att minimera risken för att verksamhetens mål inte uppnås.

- Nämndens organisation har en tydlig fördelning av ansvar och befogenheter som bidrar till att stödja verksamheten och att förhindra avsiktliga och oavsiktliga fel samt oegentligheter.
 - Nämnden följer kontinuerligt och systematiskt upp ekonomi och verksamhet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdragits åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.
 - Nämnden har en fungerande styrning, kontroll och uppföljning av verksamheten.
 - Nämnden har riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs.
 - Nämnden följer upp den interna kontrollen systematiskt och regelbundet.
-

Bokslut och räkenskaper

Nämndens redovisning är upprättad enligt lagstiftning och god redovisningssed så att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning.

- Nämndens bokslut är rättvisande.
- Nämndens räkenskaper är upprättade enligt kommunala redovisningslag och god redovisningssed.